

Trepartsaftalen i det lokale perspektiv

Jørgen Primdahl
Institut for Geovidenskab og
Naturforvaltning

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Trepartsaftalen, naturen og det lokale samarbejde

Jørgen Primdahl
Institut for Geovidenskab og
Naturforvaltning

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Sammenfattende om Treparten

Naturens placering i treparten

Om samarbejdsdrevne planlægning

Et kort eksempel

Tre råd til kommunernes planlægning

Treparten er ..

- en omfattende og visionær ramme som vil understøtte store ændringer i arealanvendelsen overalt i landet
- en nødvendig (og stærk forsinket) tilpasning af eksisterende klima- og miljøpolitik
- ikke tilstrækkelig til sikre behovene for bedre natur- og grundvandsbeskyttelse – der vil komme flere tiltag oveni
- begyndelsen på en mere involverende, integrerende og pro-aktiv planlægning i det åbne land - **forhåbentlig!**

23 lokale grønne treparter har ansvaret for omlægningsplanerne

Sammensætning af LGT:

- Kommuner (1-2), Lokal DN OG Landbrug (1-2) samt NST (1)

Kommunerne har ledelsen og sekretariatsfunktionen

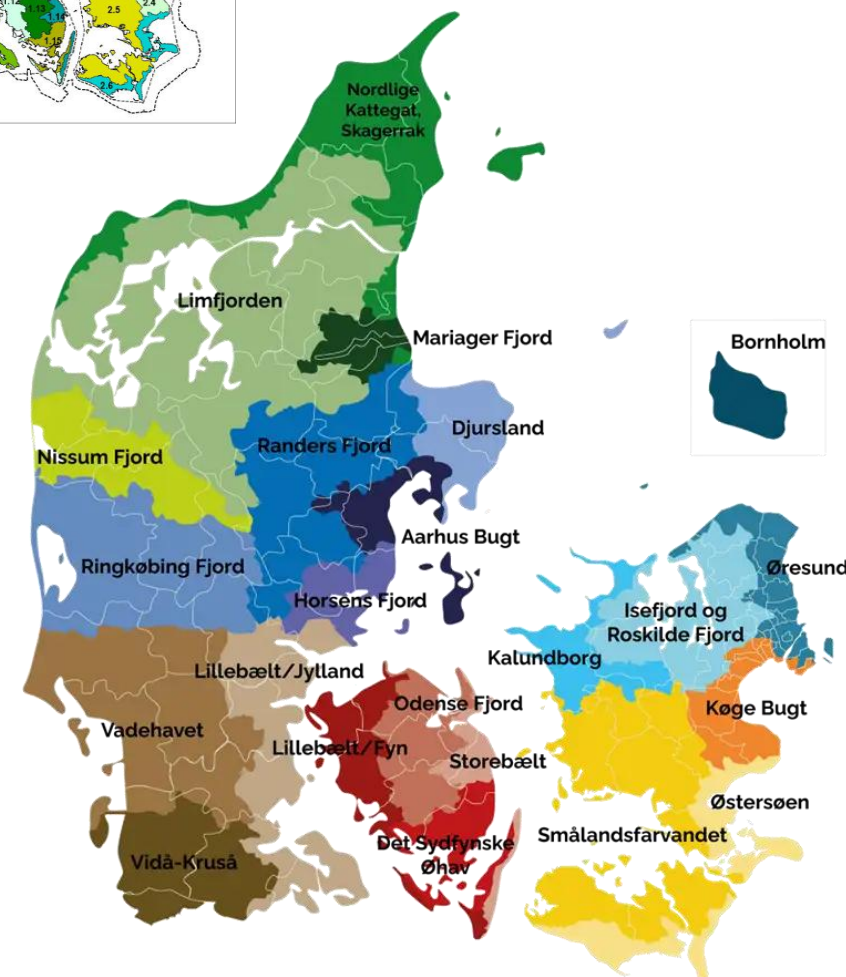
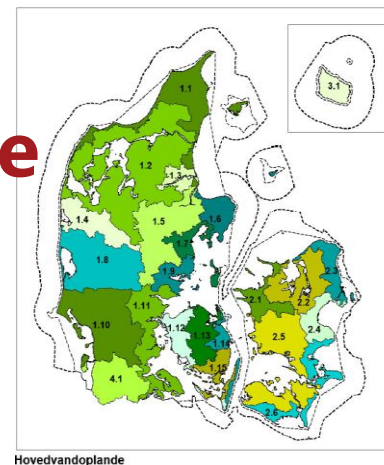
Metodefrihed i forhold til hvordan arbejdet i øvrigt organiseres – håndteres forskelligt

- Teknikgrupper – kommunale medarbejdere mf
- Politiske styregrupper

Kystvandråd – rådgivende

- man kan søge om mulighed for oprettelse - 20 medlemmer

Andre deltagelsesfora er en mulighed

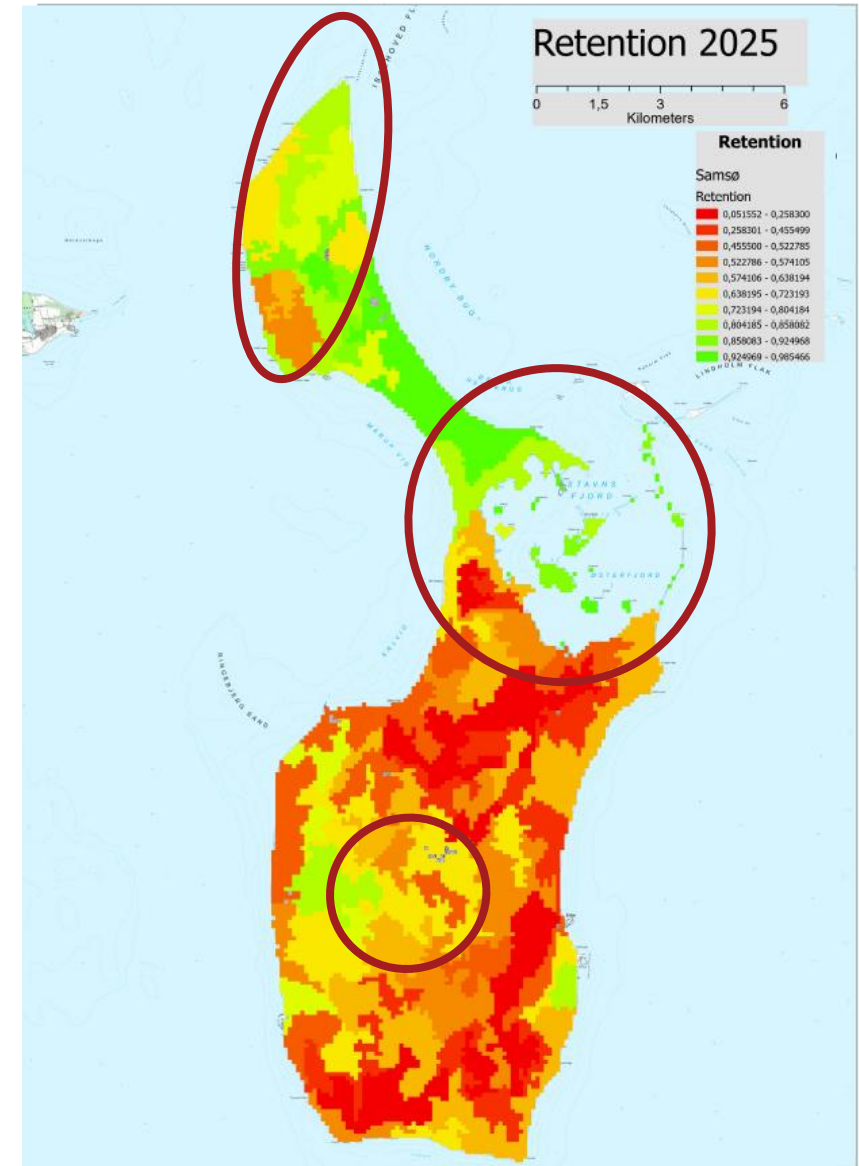
Omlægningsplanerne – hvor og hvordan?

De lokale treparters omlægningsplaner skal være fuldt dækkende planer for:

- indfrielse af kvælstofindsatsbehovet og udtagning af 140.000 ha lavbundsarealer inkl. randarealer

Omlægningerne vil ske på to måder:

- Mindre omlægninger og/eller anlæg af minivådområder på de enkelte ejendomme
- I større sammenhængende indsatsområder efter en plan – helst udarbejdet i en samarbejdsdriven proces

Omlægningsplanerne – Ise Fjord og Roskilde Fjord (nov. 2025)

Isefjord og Roskilde Fjord

25 ton

12.959 ton

1.589 ha

140.000 ha

● Anlagte projekter

0 ton / 4 projekter

● Projekter med etableringstilsagn

10 ton / 20 projekter

● Projekter med forundersøgelsestilsagn

14 ton / 3 projekter

● Skitseprojekter

0 ton / 0 projekter

● Projekter med etableringstilsagn

155 ha / 13 projekter

● Projekter med forundersøgelsestilsagn

1.433 ha / 8 projekter

● Skitseprojekter

0 ha / 0 projekter

Bemærk skitseprojekter tæller ikke med i den totale indsats.

Skovrejsningsindsats

32 ha

250.000 ha

● Anlagte projekter

11 ha / 4 projekter

● Projekter med etableringstilsagn

21 ha / 4 projekter

● Skitseprojekter

0 ha / 0 projekter

Naturpotentiale

0 ha

● Naturpotentialer

0 ha / 0 naturpotentialer

Omlægningsplanerne – Egedal kommune (nov. 2025)

Hagerup Mose

Lavbundsprojekter

N 0 t

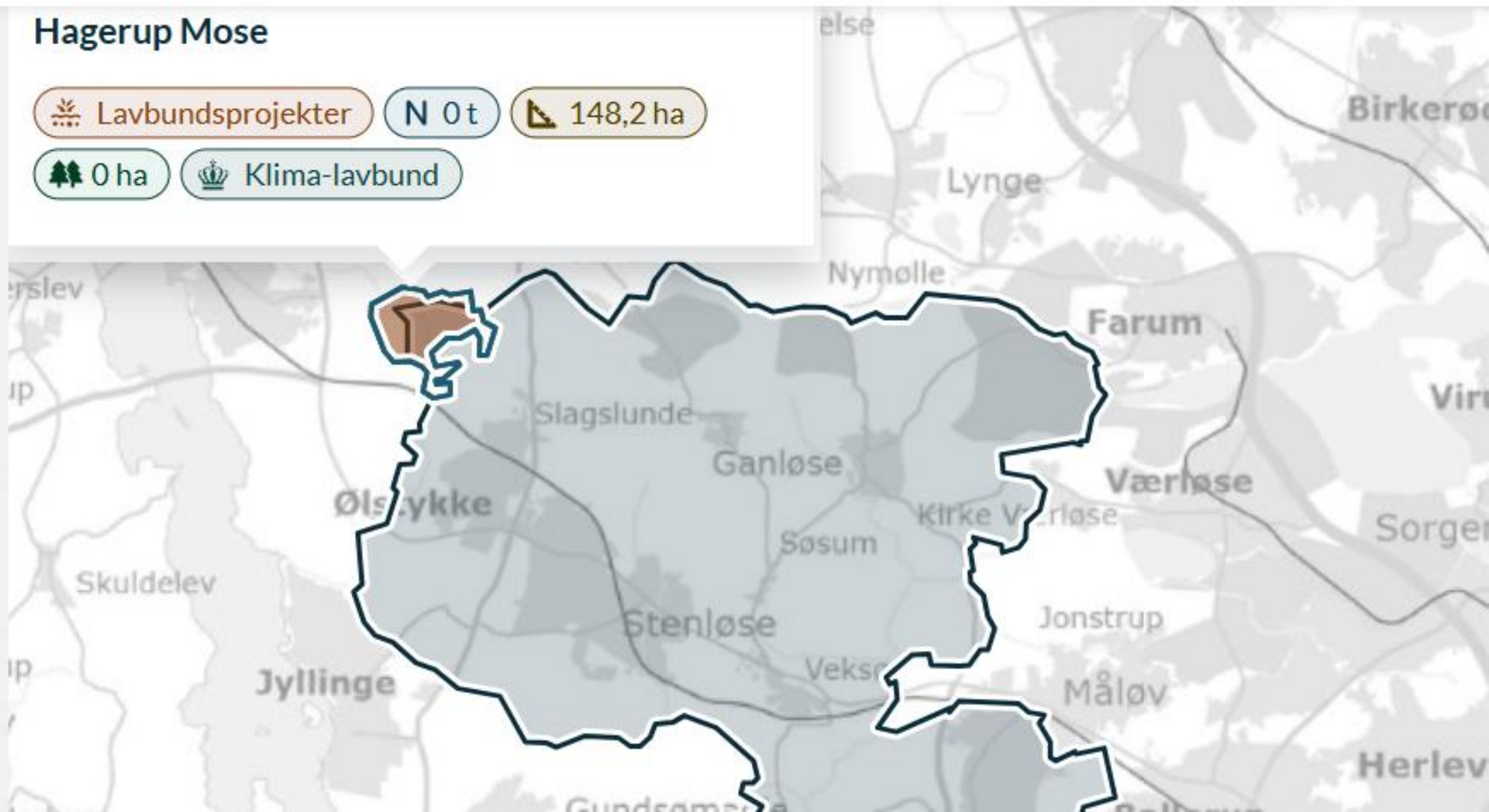
148,2 ha

0 ha

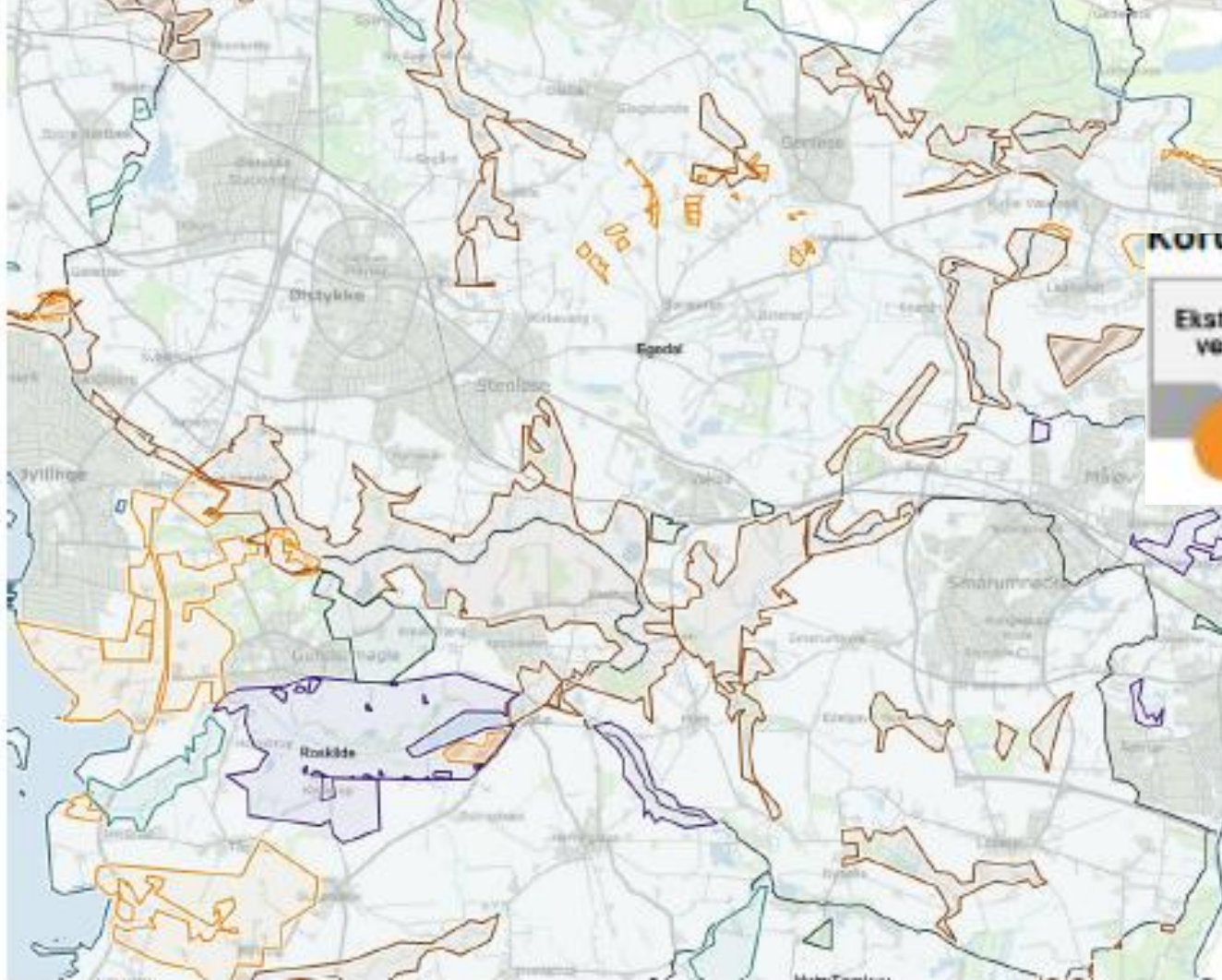

Klima-lavbund

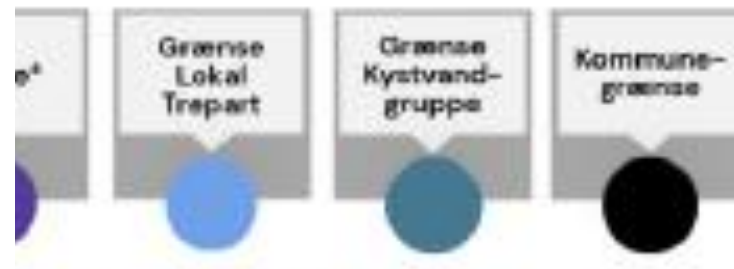

Omla

dal kommune (nov. 2025)

Kortets farvesignatur:

Naturens placering i Trepartsaftalen

- Mens naturen (og biodiversiteten) er tydeligt på dagsordenen i Regeringsaftalen fra 2022 er den kun halvhjertet med i Trepartsaftalen
- Konkret nævnes udlægning af 100.000 ha urørt skov, udpegning af minimum 20% af DK til beskyttet og strengt beskyttet natur, udvidelse af de 15 naturnationalparker og udpegning af nye, lettere af opkøbe og omlægge landbrugsjord, flere midler genopretning af havnaturen
- I de lokale omlægningsplaner er naturen i varierende grad medtaget
- Det betyder at naturen først rigtig kommer på banen i 2026

Naturhensyn kan indgå i treparten på flere måder, bl.a. ved:

- At stille krav til omlægningen af vådområder
- At forbinde eksisterende naturområder og stille krav til skovprojekterne
- At naturhensyn i bred forstand bringes ind i planlægningen for større indsatsområder – herunder i grundvandsparker

Samarbejdsdreven planlægning for større indsatsområder kan spille en central opgave i den grønne omstilling – fordi:

- Den kan fremme synergier og gøre landskaberne til bedre steder – understøtte landdistriktsudvikling i bred forstand
- Den er ofte mere effektivt end en sektorvis tilgang – både i forhold resultater og hastighed
- Den skaber ejerskab og engagement og kan give konstruktiv medspil
- Den kan understøtte kommuneplanen og skabe beredskab i forhold til fremtidige politikker
- Der er interesse blandt lodsejere og lokalsamfund for at deltage i sådanne planprocesser

Eksempel Den igangværende helhedsplanlægning på Samsø

Et projekt under Plan22 med Samsø kommune, Samsø Energiakademi, og Københavns Universitet som partnere

Startede i 2024 og afsluttes i år

Tre faser:

- **Herfra og frem** – status analyser, orienteringsmøder
- **Udefra og ind** – 4 workshops med eksterne eksperter og lokale nøgleaktører – offentlig møde efter hver workshop
- **Nedefra og op** – lokal plangruppe (lodsejere, lokalsamfund og borgere (iøvrigt), kommunale planlæggere, LGT-repræsentanter og energifolk). Offentligt møde undervejs
- Sidste møde i plangruppen blev afholdt 19.8.

Herefter politisk behandling og opfølgning

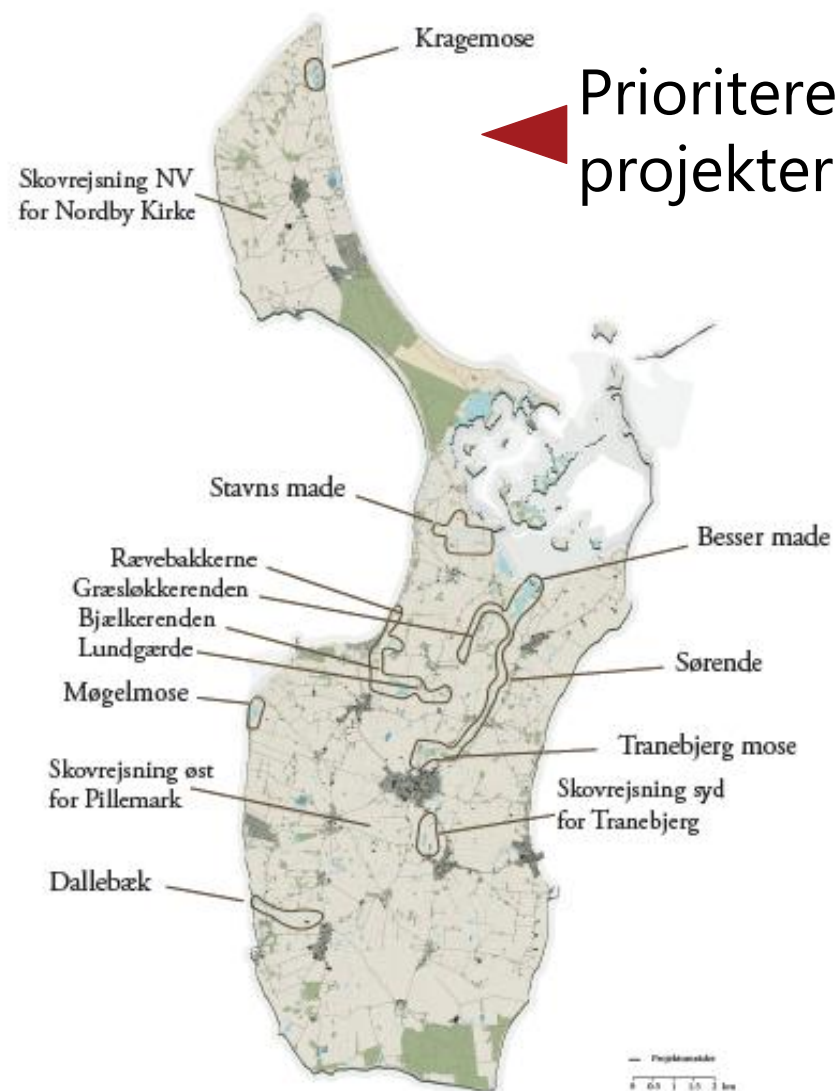
Vision for Samsø i 2045

Samsø er et velfungerende helårssamfund med et levende erhvervs-, kultur- og foreningsliv. Et sted, hvor man mødes i dialog om fælles anliggender, og hvor der er plads til alle. Udover jordbruget og turismen er der et bredt udsnit af virksomheder indenfor håndværk, fremstilling, energiforsyning og service. Solid infrastruktur og forsyning er et afgørende fundament for det velfungerende ø-samfund. Bæredygtighed er et centralt fokusområde for mange borgere og virksomheder og en vigtig del af øens ansigt udadtil.

Attraktive og tilgængelige landskaber samt rige naturområder er kendetegnende for øen. Natur- og landskabsværdierne på Samsø er vokset gennem årene. Dette er sket gennem kombinerede offentlige og private tiltag, herunder fælles initiativer om naturgenopretning, plantninger, arealomlægninger, stier og formidling af natur- og kulturhistorien. Åbne vidder med varierede udsigter er fortsat en vigtig del af Samsøs landskaber.

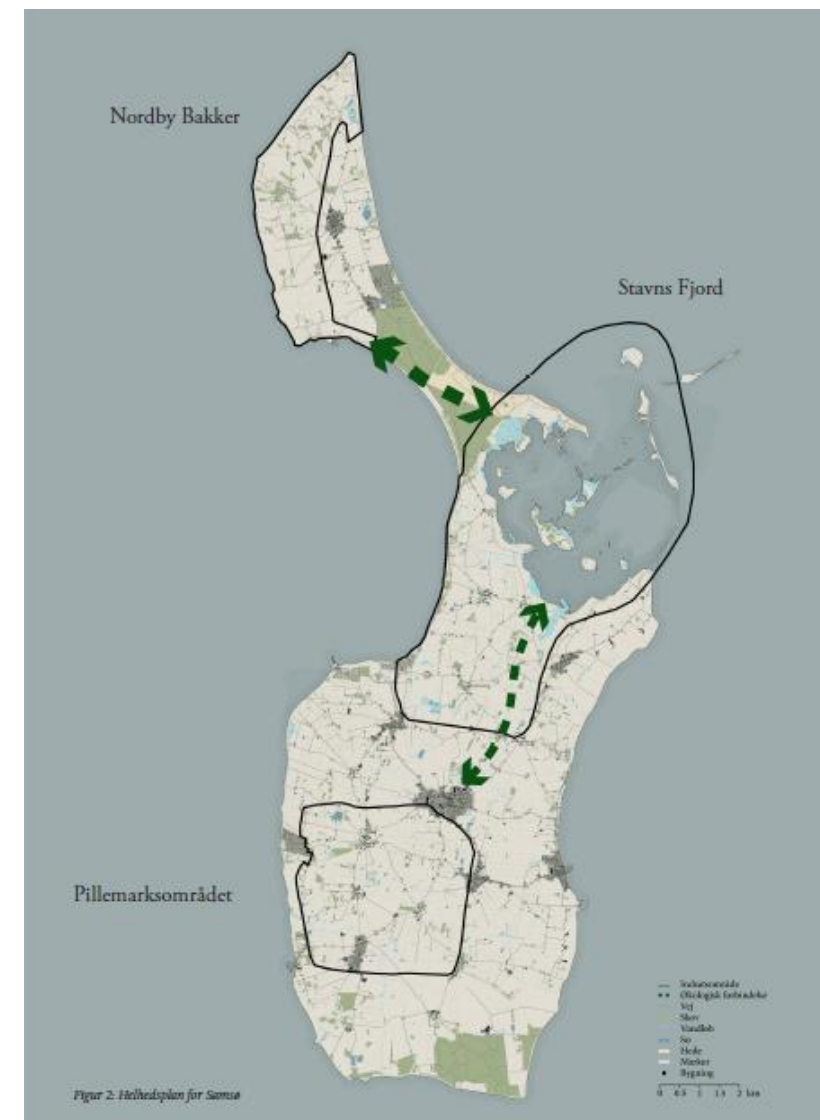
Samsø byder velkommen til gæster året rundt. Samsø er et foregangsområde, et sted hvor visioner bliver konkrete og afprøvet i det virkelige liv - til gavn for øen og til inspiration for andre.

Eksemp: Den igangværende helhedsplanlægning på Samsø

Prioriterede projekter

Tre større indsatsområder

Figur 2: Helhedsplan for Samsø

Tre råd til den kommunale planlægning

1. Gennemfør en kritisk analyse af de eksisterende kommuneplanudpegninger: grundvandsbeskyttelse, natur, landbrug, skov, VE-anlæg, mm.
2. Identificer større indsatsområder, hvor der er klare omlægningsbehov og gode synergimuligheder
3. Gennemfør samarbejdsdrevne planprocesser – start hvor behovene og potentialerne er størst – brug eksemplets magt!

Tak for opmærksomheden
jpr@ign.ku.dk

